

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (XIX):

ISTORIA, doamna destinului uman, cea dintâi carte a unei nații
- laboratorul ideologic de la Blaj și Marea Unire - Frați Români

ISTORIA doamna destinului uman
Frați Români!
Blajul Mica Romă
în lipsa laboratorului ideologic de la Blaj, realizarea Marii Uniri ... ar fi fost cu neputință!
Ci, judecați, fraților?
Oare dacă presimțesc rândunelele și animalele, furtuna cea grea, și dacă unii oameni își spun mai înainte chiar și ora morții: o gintă întreagă să nu presimtă pericolul, ce o amenință, un popor întreg să stea nemișcat ca piatra, când îi bate ceasul fericirii, și să tacă asemeni unui surdo-mut, când i se trage clopotul de moarte?
ФРАЦІ РОМАНІ. 1848 2018
blîndul călugăr Samuil Clain
Magna Charta Libertatum
laboratorul ideologic de la Blaj
170 de ani
asprul muncitor fanatic Șincal
cumintele alcătuitoare de teorii Petru Maior
Locurile unde au scris cu sîngele inimii lor

ISTORIA, doamna destinului uman, cea dintâi carte a unei nații - laboratorul ideologic de la Blaj și Marea Unire - Frați Români

În urmă cu 170 de ani, la Blaj, se ținea o adunare impresionantă la vederea căreia Simion Bărnuțiu exclama: «Cine să nu se închine înaintea înălțimii omenești, când se uită la această adunare măreață, care face să salte de bucurie inima fiecărui român?». Considerată cea mai mare și mai frumoasă primăvară din istoria românilor, ce ar trebui sărbătorită în fiecare an, în urmă cu două decenii - odată cu sărbătorirea a 150 de ani - se edita volumul “1848 Blajul și amintirea revoluției” coordonat de istoricul clujean Ioan Chindriș, în care se preciza importanța evenimentelor de atunci: «în lipsa laboratorului ideologic de la Blaj, realizarea Marii Uniri de la 1918 ar fi fost cu neputință, și astfel neamul românesc ar fi fost lipsit de culminația istoriei sale, tocmai cea care ne conferă locul cuvenit în Europa atât de dragă pașoptiștilor noștri. Așa merg lucrurile în istorie (...) Această elegantă doamnă a destinului uman, istoria, Nicolae Bălescu o numește, sub influența romantismului istoriografic francez, “cea dintâi carte a unei nații”. Mai aproape de hotarul destinului lor, ardelenii au accentuat cu predilecție rostul istoriei de organ al memoriei colective» Nicolae Iorga descoperă Blajul și ni-l prezintă în lucrarea “Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească” (vol.1, 1906): «Blajul. La început e un sat ca oricare altul, poate cu case mai bune și mai strânse. Câteva familii de Unguri, cari au și o biserică bună, și mulți Români locuiesc în el. Suim în tină, printre îngrăditurile de lemn. Apoi iată o stradă de țigușor, largă, cu copaci de

bulevard și locuințe mărunte. Din ea poți trece în ulicioare mai strâmte, unde la cutare clădire din colț se văd afișe albastre, de teatru, și o firmă de cafenea. Case cu mai multe rînduri se descopăr ici și colo. Apoi te afli de odată într'o piață neobișnuit de mare, fără pavagiu, fără lumină, împrejmuită cu un șir de gospodării orășenești bunicele, peste care se ridică palate școlare într-un stil simplu, solid și cam trist și o mare biserică făcută după cele apusene din veacul al XVIII-lea. Mai în lături e un castel, o curte boierească mare în care până tîrziu se mai văd lumini. Un străin, rătăcit aici, n'ar înțelege nimic din toate aceste nepotriviri. E această întinsă așezare întunecoasă de la împreunarea Târnavelor argintii un sat sau un tîrgușor, și de ce tîrgușorul să aibă această înfățișare neobișnuită? Sat a fost aici, din vechi timpuri, sat de Unguri cari au fost înlocuiți de Romîni sau prefăcuți în Romîni: satul lui Balász- Balászfalva-sat al lui Blaj, al lui Vlasie. În curtea aceia cu luminile au stat mult timp, lungi veacuri, Domni unguri răi și dregători ai Crailor ardeleni. Dar o parte din Romînimea țării se uni cu Biserica Romei și episcopia unită se putu răzima pe Stat, pe noua cîrmuire împărțescă a Austriacilor, în nevoile și străduințele ei. I se dădură moșii, în locul celor luate înapoi de Vodă Brîncoveanu, pentru părăsirea legii vechi, dar i se luă reședința din Bălgrad unde aceiași Austriaci aduseseră alt episcop, curat catolic, pe pișpecul încărcat cu onoruri. Biserica unită pribegi la Făgăraș. Apoi un gînd al Vlădicăi-mucenic, al învierșunatului luptător pentru drepturile românești, Inochentie Clain, îi căpătă prin schimb alte moșii mai potrivite, pe Tîrnave, și atunci el o și strămută, pe această nesigură episcopie a Făgărașului, aici, în unul din satele domeniului, la Blaj. Biserica răsări, castelul fu prefăcut și îmbogățit, cea d'intâiu școală pentru preoți, cea d'intâiu școală mai înaltă pentru mireni își căpătară pe rînd sălașuri umile; o mănăstire a Sf. Treimi, alta a Bunei Vestiri, cuprinseseră în ele călugări învățați, dascăli de școală, dintre cari mai tîrziu, sub Vlădica Bob, răsări ceata aleasă a canonicilor. Episcopia se făcu Mitropolie supt Șuluțiu, după acea zi mare din anul 1848 cînd pe acest cîmp din marginea Târnavelor iobăgimea românească de amîndouă legile, supt ochii amînduror episcopilor, înfrățiți o clipă, ceruse lui Dumnezeu să coboare din ceruri Libertatea asupra unui neam nenorocit. (...) Aici e pămîntul sfînt al Blajului, în locurile unde au scris cu sîngele inimii lor și au învățat pe alții cu toată căldura credinții ce stătea într'înșii, acei înaintea-mergători ai culturii naționale românești cari au fost blîndul călugăr Samuil Clain, asprul muncitor fanatic Șincai și cumintele alcătuitoare de teorii Petru Maior. Acești trei oameni mari ai unui popor mic trăind în împrejurimile cele mai grele au plecat pe rînd din această reședință episcopală unde ei nu puteau fi înțeleși pe deplin, dar asupra Blajului fără recunoștință din timpurile Vlădicăi Bob se întoarce totuși o rază de mare lumină ce se înalță neconținut de-asupra mormîntului lor».

În lucrarea coordonată de Ioan Chindriș, în cap. "Manifestele lui Simion Bărnuțiu", Mircea Popa arăta că: «Deși s-a crezut până nu demult că primul manifest revoluționar este cel al lui Aron Pumnul de la Blaj, în mod revelator acesta aparține tot lui Simion Bărnuțiu, care în seara zilei de 24 martie 1848 dicta colegului său Ioan Pușcariu primul manifest al revoluției române, intitulat "Frați români!" ... principiul fundamental ... printr-o formulare clară și explicit: "Nația română nu mai poate fi roabă ungurilor, secuilor și sașilor, limba noastră trebuie să aibă cinste cuviincioasă înaintea statului și a legilor și (...) această formulare va sta la baza programului din 2/14 mai 1848, căci el preconiza recunoașterea națiunii române ca națiune politică, convocarea unei adunări care să

hotărăscă soarta națiunii, ștergerea iobăgiei și, mai ales, respingerea unirii Transilvaniei cu Ungaria fără sau înainte de recunoașterea națiunii române ca națiune de sine stătătoare.»

Reproducem pasaje semnificative din “Discursul dela 1848 al lui Simion Bărnuțiu” apărut în lucrarea lui Petru Pandrea “*Filosofia politico – juridică a lui Simion Bărnuțiu*” (Fundatia pentru literatură și artă “Regele Carol II”, 1935):

«*Frați Români! Cine va mai putea zice că Românul nu dorește o stare mai fericită, că pe el nu-l mișcă nici versul cel dulce de libertate, nici chiar sentimentul de moarte, care i se prepară în adunările ungurești?*

Ci, judecați, fraților?

Oare dacă presimțesc rândunelele și animalele, furtuna cea grea, și dacă unii oameni își spun mai înainte chiar și ora morții: o gintă întregă să nu presimtă pericolul, ce o amenință, un popor întreg să stea nemișcat ca piatra, când îi bate ceasul fericirii, și să tacă asemeni unui surdo-mut, când i se trage clopotul de moarte? Aceasta ar fi un lucru în contra naturii și cu neputință; inima Românilor a bătut întotdeauna pentru libertate, și iată că-I vedem și acum cu multă bucurie cum s’au deșteptat, și prin ce unire minunată s’au legat, că nu vor mai suferi să-i calce în picioare alte națiuni; ei se adunară cu cugetul ca să-și revendice drepturile pe cari le uzurpă Ungurii, Secuii și Sașii de sute de ani, și ca să-și apere de pieirea viitoare acel drept, ce nu se poate înstrăina, de care Gotul nu cutează a se atinge, nici Hunul cel săbatic, nici Turcul necredincios; dar pe care acum Ungurii liberali ne-o spun în față că vor să-l ia astăzi în epoca frăției și a libertății! (...) Știți ce schimbare se face și în megieșa țară ungurească de vreo două luni încoace. Astăzi nu mai sunt legate mâinile Ungurilor, cum credeau ei că erau legate mai înainte de guvernul din Viena. Ei au acum ministerul lor: numai persoana împăratului ca rege îi mai leagă de împărăție. Asta nu-i împiedecă să sboare cu repeziciunea vulturului către ținta dorințelor ungurești, către opera cea mare a maghiarizării tuturor popoarelor.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xix-134829.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, the Tribuna logo is displayed with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area features the article title "2018-MAREA UNIRE și Tribunismul (XIX):" in bold. Below the title, the author's name "Marius HALMAGHI", the date "06.05.2018 22:26", the number of views "135 vizualizari", and the number of comments "0 comentarii" are visible. Social sharing buttons for Facebook, Twitter, and another platform are also present.